

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δέκατο τμήμα)

της 28ης Ιουνίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου – Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων – Κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 – Παράρτημα XI, τίτλος “Ισπανία”, σημείο 2 – Σύνταξη γήρατος – Τρόπος υπολογισμού – Θεωρητικό ποσό – Εφαρμοστέα βάση εισφορών – Ειδική σύμβαση – Επιλογή της βάσεως εισφορών – Εθνική νομοθεσία που υποχρεώνει τον εργαζόμενο να καταβάλλει εισφορές με την ελάχιστη βάση εισφορών»

Στην υπόθεση C-2/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunal Superior de Justicia de Galicia (ανώτερο δικαστήριο της Γαλικίας, Ισπανία) με απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Ιανουαρίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

κατά

Jesús Crespo Rey,

παρισταμένου του:

Tesorería General de la Seguridad Social,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δέκατο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Levits, πρόεδρο τμήματος, M. Berger και F. Biltgen (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: E. Tanchev

γραμματέας: L. Carrasco Marco, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζήτησεως της 14ης Δεκεμβρίου 2017,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- το Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), εκπροσωπούμενο από τον A. R. Trillo García και την A. Alvarez Moreno, letrados,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη V. Ester Casas,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την S. Pardo Quintillán και τους D. Martin και J. Tomkin,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ 2004, L 166, σ. 1, και διορθωτικό σε ΕΕ 2004, L 200, σ. 1 και σε ΕΕ 2013, L 169, σ. 78), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 988/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 284, σ. 423) (στο εξής: κανονισμός 883/2004).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ των Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) [Εθνικού Ιδρύματος Κοινωνικής Ασφάλισης (INSS), Ισπανία] και Tesorería General de la Seguridad Social (Γενικού Ταμείου Κοινωνικής Ασφάλισης, Ισπανία), αφενός, και του Jesús Crespo Rey, αφετέρου, σχετικά με τον υπολογισμό της συντάξεως γήρατος του τελευταίου.

Το νομικό πλαίσιο

Η συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων

- 3 Κατά το άρθρο της 1, στοιχεία α' και δ', η συναφθείσα μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, η οποία υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 21 Ιουνίου 1999 (ΕΕ 2002, L 114, σ. 6) (στο εξής: συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων), σκοπεί στο να χορηγήσει στους υπηκόους των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελβετίας δικαίωμα εισόδου, διαμονής, πρόσβασης σε μισθωτή οικονομική δραστηριότητα και εγκαταστάσεως ως ανεξάρτητου επαγγελματία, καθώς και το δικαίωμα παραμονής στην επικράτεια των συμβαλλομένων μερών και να παράσχει τις ίδιες συνθήκες διαβίωσης, απασχόλησης και εργασίας με αυτές που παρέχονται στους ημεδαπούς.
- 4 Το άρθρο 2 της συμφωνίας αυτής προβλέπει ότι οι υπήκοοι ενός συμβαλλομένου μέρους που διαμένουν νομίμως στην επικράτεια ενός άλλου συμβαλλομένου μέρους δεν αποτελούν αντικείμενο διάκρισης λόγω ιθαγενείας σύμφωνα με τις διατάξεις των παραρτημάτων I, II και III.
- 5 Το άρθρο 8 της εν λόγω συμφωνίας προβλέπει τα εξής:
«Τα συμβαλλόμενα μέρη ρυθμίζουν, σύμφωνα με το παράρτημα II, τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης με στόχο να εξασφαλίσουν ιδίως:
α) την ισότητα μεταχείρισης,
β) τον καθορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας,

- γ) τον συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες, για την κτήση και τη διατήρηση του δικαιώματος προς λήψη παροχής, όπως και για τον υπολογισμό του ύψους αυτών,
- δ) την καταβολή των παροχών στα πρόσωπα που διαμένουν στην επικράτεια των συμβαλλομένων μερών,
- ε) τη διοικητική αλληλοβοήθεια και συνεργασία μεταξύ των αρχών και των θεσμικών οργάνων.»
- 6 Το άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, του παραρτήματος I της συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, που φέρει τον τίτλο «Ισότητα μεταχείρισης», ορίζει τα εξής:
- «1. Ένας μισθωτός εργαζόμενος υπήκοος ενός συμβαλλομένου μέρους δεν μπορεί, στην επικράτεια του άλλου συμβαλλομένου μέρους, να τυγχάνει, λόγω της ιθαγένει[ά]ς του, διαφορετικής μεταχείρισης από τους μισθωτούς εργαζόμενους υπηκόους της χώρας όσον αφορά τους όρους απασχόλησης και εργασίας[,] ιδίως όσον αφορά την αμοιβή, την απόλυση και την επαγγελματική επανενσωμάτωση ή την επαναπασχόληση αν είναι άνεργος.
2. Ο μισθωτός εργαζόμενος και τα μέλη της οικογενείας του που αναφέρονται στο άρθρο 3 του παρόντος παραρτήματος έχουν τα ίδια φορολογικά και κοινωνικά πλεονεκτήματα με τους μισθωτούς εργαζόμενους υπηκόους του κράτους και τα μέλη της οικογενείας τους.»
- 7 Το παράρτημα II της συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, που φέρει τον τίτλο «Συντονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης», τροποποιήθηκε από το παράρτημα της αποφάσεως αριθ. 1/2012 της μεικτής επιτροπής που συστάθηκε από την εν λόγω συμφωνία, της 31ης Μαρτίου 2012 (ΕΕ 2012, L 103, σ. 51).
- 8 Το άρθρο 1 του παραρτήματος II της συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, όπως τροποποιήθηκε από το παράρτημα της αποφάσεως αριθ. 1/2012, έχει ως εξής:
- «1. Τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν να εφαρμόζουν μεταξύ τους, όσον αφορά τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, τις νομικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις οποίες γίνεται αναφορά στο τμήμα Α του παρόντος παραρτήματος και όπως αυτές τροποποιήθηκαν από το τμήμα Α του παρόντος παραρτήματος ή κανόνες ισοδύναμους με αυτές τις πράξεις.
2. [Οι όροι] “κράτος(-η) μέλος(-η)” που περιλαμβάνεται στις νομικές πράξεις που αναφέρονται στο τμήμα Α του παρόντος παραρτήματος θεωρ[ούνται] ότι, πέραν των κρατών που καλύπτονται από τις σχετικές νομικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβάν[ουν] και την Ελβετία.»
- 9 Το παράρτημα II, τμήμα Α, της συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, όπως έχει τροποποιηθεί, απαριθμεί τις «νομικές πράξεις [των οποίων γίνεται μνεία]», στις οποίες περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, ο κανονισμός 833/2004.

Ο κανονισμός 883/2004

- 10 Το άρθρο 52, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004, που επιγράφεται «Εκκαθάριση των παροχών» και περιλαμβάνεται στον τίτλο ΙΙΙ του κανονισμού αυτού, για τις ειδικές διατάξεις σχετικά με τις διάφορες κατηγορίες παροχών, ειδικότερα δε στο κεφάλαιο 5, για τις «συντάξεις γήρατος και επιζώντων», προβλέπει τα εξής:

«Ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει το ποσό της οφειλόμενης παροχής:

- α) σύμφωνα με τη νομοθεσία την οποία εφαρμόζει, μόνο όταν οι όροι που απαιτούνται για τη θεμελίωση δικαιώματος σε παροχές πληρούνται αποκλειστικά δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας (αυτοτελής παροχή)·
- β) με τον υπολογισμό ενός θεωρητικού ποσού και, εν συνεχεία, ενός πραγματικού ποσού (αναλογική παροχή), ως εξής:
- i) το θεωρητικό ποσό της παροχής ισούται προς την παροχή την οποία θα μπορούσε να διεκδικήσει ο ενδιαφερόμενος, εάν όλες οι περίοδοι ασφάλισης ή/και κατοικίας οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί δυνάμει των νομοθεσιών των άλλων κρατών μελών είχαν πραγματοποιηθεί δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει ο φορέας, κατά την ημερομηνία εκκαθάρισης της παροχής· εάν, δυνάμει της νομοθεσίας αυτής, το ποσό της παροχής είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί, το ποσό αυτό εκλαμβάνεται ως το θεωρητικό ποσό·
- ii) ο αρμόδιος φορέας προσδιορίζει κατόπιν το πραγματικό ποσό της αναλογικής παροχής, βάσει του θεωρητικού ποσού κατ' αναλογία της διάρκειας των περιόδων οι οποίες πραγματοποιήθηκαν πριν από την επέλευση του κινδύνου δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει ο φορέας σε σχέση προς τη συνολική διάρκεια των περιόδων οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί πριν από την επέλευση του κινδύνου δυνάμει των νομοθεσιών όλων των ενδιαφερομένων κρατών μελών.»
- 11 Το άρθρο 56 του ως άνω κανονισμού, που περιλαμβάνεται στο ίδιο κεφάλαιο 5 και που φέρει τον τίτλο «Συμπληρωματικές διατάξεις για τον υπολογισμό των παροχών», προβλέπει, στην παράγραφο 1, τα εξής:

«Για τον υπολογισμό του θεωρητικού και του αναλογικού ποσού τα οποία αναφέρονται στο άρθρο 52 παράγραφος 1 στοιχείο β), εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες:

[...]

- γ) εάν η νομοθεσία κράτους μέλους προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται σε εισοδήματα, εισφορές, βάσεις εισφορών, προσαυξήσεις, απολαβές, άλλα ποσά ή σε συνδυασμό περισσοτέρων του ενός από αυτά (μέσα, αναλογικά, κατ' αποκοπή ή πλασματικά), ο αρμόδιος φορέας:
- i) καθορίζει τη βάση υπολογισμού των παροχών σύμφωνα μόνο με τις περιόδους ασφάλισης οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει,
- ii) χρησιμοποιεί, για τον προσδιορισμό του ποσού το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με τις περιόδους ασφάλισης ή/και κατοικίας οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί δυνάμει της νομοθεσίας των άλλων κρατών μελών, τα ίδια στοιχεία τα οποία καθορίζονται ή διαπιστώνονται για τις περιόδους ασφάλισης οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί υπό τη νομοθεσία την οποία αυτός εφαρμόζει,

εφόσον απαιτείται, σύμφωνα με τις διαδικασίες οι οποίες αναφέρονται στο παράρτημα XI για το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος,

[...]»

- 12 Σκοπός του παραρτήματος XI του εν λόγω κανονισμού, που φέρει τον τίτλο «Ειδικές διατάξεις για την εφαρμογή της νομοθεσίας των κρατών μελών», είναι να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες των διαφόρων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών, ώστε να διευκολυνθεί η εφαρμογή των κανόνων συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Από την αιτιολογική σκέψη 3 του κανονισμού 988/2009 προκύπτει ότι ορισμένα κράτη μέλη ζήτησαν να συμπεριληφθούν στο εν λόγω παράρτημα καταχωρίσεις σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας τους για την κοινωνική ασφάλιση και διαβίβασαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις νομικές και πρακτικές εξηγήσεις σχετικά με τη νομοθεσία και τα συστήματά τους.
- 13 Το παράρτημα XI, τίτλος «Ισπανία», σημείο 2, του κανονισμού 883/2004 έχει ως εξής:
- «α) Σύμφωνα με το άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του παρόντος κανονισμού, ο υπολογισμός του θεωρητικού ποσού της ισπανικής παροχής υπολογίζεται επί των πραγματικών εισφορών του ασφαλισμένου κατά τα έτη πριν από την καταβολή της τελευταίας εισφοράς υπέρ της ισπανικής κοινωνικής ασφάλισης. Όταν, κατά τον υπολογισμό του βασικού ποσού της σύνταξης, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι περίοδοι ασφάλισης και/ή κατοικίας βάσει της νομοθεσίας άλλων κρατών μελών, χρησιμοποιείται για τις εν λόγω περιόδους η βάση εισφορών στην Ισπανία που είναι πλησιέστερη χρονικά στις περιόδους αναφοράς, λαμβανομένης υπόψη της εξέλιξης του δείκτη τιμών λιανικής πώλησης.
- β) Το ποσό της αποκτηθείσας σύνταξης αυξάνεται κατά το ποσό των προσαυξήσεων και των αναπροσαρμογών που υπολογίζονται για κάθε μεταγενέστερο έτος, για τις συντάξεις της ίδιας φύσης.»

Το ισπανικό δίκαιο

Ο γενικός νόμος περί κοινωνικής ασφάλισης

- 14 Το άρθρο 162 του Ley General de la Seguridad Social (γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης), στο κωδικοποιημένο κείμενο του νόμου αυτού που εγκρίθηκε με το Real Decreto Legislativo 1/1994 (βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1/1994), της 20ής Ιουνίου 1994 (BOE αριθ. 154, της 29ης Ιουνίου 1994, σ. 20568), προβλέπει τον τρόπο υπολογισμού του βασικού ποσού της συντάξεως γήρατος στο ανταποδοτικό σύστημα.
- 15 Η πέμπτη μεταβατική διάταξη του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης, που φέρει τον τίτλο «Μεταβατικοί κανόνες για το βασικό ποσό της συντάξεως γήρατος», αναφέρει, στην παράγραφο 1, πρώτη περίοδος, ότι «από 1ης Ιανουαρίου 2013, το βασικό ποσό της συντάξεως γήρατος ισούται με το ηλικίο της διαιρέσεως διά του 224 των βάσεων εισφορών των 192 τελευταίων μηνών πριν από τον μήνα που προηγείται της επελεύσεως του κινδύνου».

Η υπουργική απόφαση του 2003

- 16 Η Orden TAS/2865/2003 (υπουργική απόφαση TAS/2865/2003), της 13ης Οκτωβρίου 2003 (BOE αριθ. 250, της 18ης Οκτωβρίου 2003, στο εξής: υπουργική απόφαση του 2003), προβλέπει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι δυνατή η υπαγωγή στο ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης διά της συνάψεως ειδικής συμβάσεως.
- 17 Το άρθρο 2 της υπουργικής αποφάσεως του 2003 καθορίζει τα πρόσωπα που δύνανται κανονικά να συνάψουν μια τέτοια σύμβαση. Πρόκειται κυρίως για εργαζομένους οι οποίοι δεν καλύπτονται από την κοινωνική ασφάλιση.

- 18 Το άρθρο 6 της εν λόγω υπουργικής απόφασης καθορίζει τη βάση εισφορών που ισχύει για τα πρόσωπα τα οποία συνάπτουν μια τέτοια σύμβαση, τα οποία δύνανται να επιλέξουν, κατά το χρονικό σημείο της συνάψεως της συμφωνίας, μεταξύ των εξής διαφορετικών μηνιαίων βάσεων εισφορών:
- της μέγιστης βάσεως για τους συνήθεις κινδύνους της ομάδας εισφορών που αντιστοιχεί στην επαγγελματική κατηγορία του ενδιαφερομένου ή στο καθεστώς στο οποίο υπάγεται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις·
 - της βάσεως εισφορών που προκύπτει από τη διαίρεση διά του 12 του αθροίσματος των βάσεων για συνήθεις κινδύνους για τους οποίους καταβλήθηκαν εισφορές επί ορισμένο χρονικό διάστημα·
 - της ελάχιστης βάσεως που ισχύει κατά την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της ειδικής συμβάσεως στο ειδικό καθεστώς της κοινωνικής ασφάλισης των ελεύθερων επαγγελματιών·
 - της βάσεως εισφορών που περιλαμβάνεται μεταξύ εκείνων που καθορίζονται σύμφωνα με τις τρεις προηγούμενες δυνατότητες.
- 19 Το κεφάλαιο II της υπουργικής απόφασης του 2003, που φέρει τον τίτλο «Τύποι ειδικών συμβάσεων», περιλαμβάνει το τμήμα 3 το οποίο συγκεντρώνει τις διατάξεις για τις ειδικές συμβάσεις που ισχύουν για τους Ισπανούς υπηκόους και για τα τέκνα τους που εργάζονται στην αλλοδαπή καθώς και για τους δικαιούχους αλλοδαπών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης οι οποίοι διαμένουν στην Ισπανία.
- 20 Συγκεκριμένα, το άρθρο 15 της υπουργικής απόφασης του 2003, που περιλαμβάνεται στο ως άνω τμήμα 3, ρυθμίζει την «ειδική σύμβαση για τους απόδημους Ισπανούς και για τα τέκνα τους που εργάζονται στην αλλοδαπή» (στο εξής: ειδική σύμβαση). Το άρθρο αυτό προβλέπει, στην παράγραφο 1, ότι τέτοια σύμβαση μπορούν να συνάπτουν «οι απόδημοι Ισπανοί και τα τέκνα τους που είναι Ισπανοί υπήκοοι, ανεξαρτήτως του αν είχαν ασφαλιστεί προηγουμένως ή όχι στην ισπανική κοινωνική ασφάλιση, ανεξαρτήτως της χώρας στην οποία εργάζονται και ανεξαρτήτως του αν η χώρα αυτή έχει συνάψει με το Βασίλειο της Ισπανίας συμφωνία ή σύμβαση για θέματα κοινωνικής ασφάλισης» και «οι απόδημοι Ισπανοί και τα τέκνα τους που είναι Ισπανοί υπήκοοι, ανεξαρτήτως της χώρας στην οποία εργάζονται, κατά το χρονικό σημείο της επιστροφής τους στο ισπανικό έδαφος, εφόσον δεν υπάγονται υποχρεωτικώς σε δημόσιο καθεστώς κοινωνικής προστασίας στην Ισπανία».
- 21 Εξάλλου, το εν λόγω άρθρο, στην παράγραφο 4, ορίζει τα εξής:

«Σε κάθε περίπτωση, η μηνιαία βάση εισφορών του τύπου αυτού ειδικής συμβάσεως είναι η ελάχιστη βάση εισφορών που προβλέπεται στο πλαίσιο του γενικού καθεστώτος κοινωνικής ασφάλισης [...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 22 Ο J. Crespo Rey είναι Ισπανός υπήκοος. Αφού κατέβαλε εισφορές στην Ισπανία, επί διάφορες περιόδους μεταξύ Αυγούστου του 1965 και Ιουνίου του 1980, με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών του γενικού καθεστώτος της ισπανικής κοινωνικής ασφάλισης, εγκαταστάθηκε στην Ελβετία. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά το διάστημα από 1ης Μαΐου 1984 έως 30 Νοεμβρίου 2007, ο J. Crespo Rey κατέβαλλε εισφορές στο καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης του κράτους αυτού.
- 23 Την 1η Δεκεμβρίου 2007, ο J. Crespo Rey συνήψε ειδική σύμβαση με την ισπανική κοινωνική ασφάλιση (στο εξής: ειδική σύμβαση της 1ης Δεκεμβρίου 2007) και κατά συνέπεια, από την ημερομηνία αυτή και έως και την 1η Ιανουαρίου 2014, κατέβαλλε εισφορές το ύψος των οποίων υπολογίστηκε στην ελάχιστη βάση εισφορών του γενικού καθεστώτος της ισπανικής κοινωνικής ασφάλισης.

- 24 Με απόφαση του INSS της 26ης Σεπτεμβρίου 2014, χορηγήθηκε στον J. Crespo Rey σύνταξη γήρατος στην Ισπανία.
- 25 Κατά τον υπολογισμό της συντάξεως αυτής, το INSS έλαβε υπόψη, σύμφωνα με την πέμπτη μεταβατική διάταξη του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως, το ύψος των εισφορών που είχε καταβάλει ο ενδιαφερόμενος κατά τους 192 τελευταίους μήνες πριν από τη συνταξιοδότησή του, ήτοι κατά το διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 1998 έως 31 Δεκεμβρίου 2013.
- 26 Το INSS εξομοίωσε το διάστημα από 1ης Δεκεμβρίου 2007 έως 31 Δεκεμβρίου 2013, κατά το οποίο εφαρμόζοταν η ειδική σύμβαση της 1ης Δεκεμβρίου 2007, με πραγματοποιηθείσα στην Ισπανία περίοδο. Ως εκ τούτου, εφάρμοσε τις ρυθμίσεις του παραρτήματος XI, τίτλος «Ισπανία», σημείο 2, του κανονισμού 883/2004 και έλαβε ως βάση υπολογισμού, για το διάστημα αυτό, τις εισφορές που είχε καταβάλει ο J. Crespo Rey στο πλαίσιο της ως άνω συμβάσεως.
- 27 Ως προς το διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 1998 έως 30 Νοεμβρίου 2007, κατά το οποίο ο J. Crespo Rey εργάστηκε στην Ελβετία πριν από τη σύναψη της εν λόγω συμβάσεως, το INSS έλαβε υπόψη, σύμφωνα με το παράρτημα XI, τίτλος «Ισπανία», σημείο 2, του κανονισμού 883/2004, τη βάση εισφορών στην Ισπανία που ήταν πλησιέστερη χρονικά στις περιόδους αναφοράς. Το INSS θεώρησε ότι αυτή ήταν η βάση εισφορών του Δεκεμβρίου του 2007, επί της οποίας υπολογίστηκε η πρώτη ελάχιστη εισφορά την οποία κατέβαλε ο J. Crespo Rey στο πλαίσιο της ως άνω συμβάσεως.
- 28 Ο J. Crespo Rey προσέφυγε κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Juzgado de lo Social nº 1 de La Coruña (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου εργατικών και κοινωνικοασφαλιστικών διαφορών αριθ. 1 της Λα Κορούνια, Ισπανία), αμφισβητώντας τον υπολογισμό της συντάξεως γήρατος που είχε πραγματοποιηθεί από το INSS.
- 29 Καθόσον το ως άνω δικαστήριο δέχθηκε την προσφυγή του J. Crespo Rey, το INSS εφείσβαλε την απόφαση του Juzgado de lo Social nº 1 de La Coruña (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου εργατικών και κοινωνικοασφαλιστικών διαφορών αριθ. 1 της Λα Κορούνια) ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Tribunal Superior de Justicia de Galicia (ανώτερου δικαστηρίου της Γαλικίας, Ισπανία).
- 30 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η επίμαχη στην υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιόν του εθνική νομοθεσία συμβιβάζεται με το άρθρο 45, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, στο μέτρο που, αφενός, το άρθρο 15 της υπουργικής αποφάσεως του 2003 υποχρεώνει τον διακινούμενο εργαζόμενο να καταβάλλει εισφορές με την ελάχιστη βάση εισφορών, χωρίς δυνατότητα να επιλέξει άλλη βάση εισφορών, και, αφετέρου, το INSS εξομοιώνει την περίοδο κατά την οποία εφαρμόζεται η σύμβαση αυτή με πραγματοποιηθείσα στην Ισπανία περίοδο, με αποτέλεσμα, κατά τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως γήρατος του εργαζομένου αυτού, να λαμβάνονται υπόψη μόνον οι ελάχιστες εισφορές που καταβλήθηκαν στο πλαίσιο της εν λόγω συμβάσεως, μολονότι, πριν ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, ο οικείος εργαζόμενος κατέβαλε εισφορές, στην Ισπανία, με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών.
- 31 Για την περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι υφίσταται μια τέτοια έλλειψη συμβατότητας, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ακόμη αν πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 45 ΣΛΕΕ και με το παράρτημα XI, τίτλος «Ισπανία», σημείο 2, του κανονισμού 883/2004, να λαμβάνονται υπόψη, για τους σκοπούς του υπολογισμού του θεωρητικού ποσού της συντάξεως γήρατος του διακινούμενου εργαζομένου, οι τελευταίες πραγματικές εισφορές τις οποίες αυτός κατέβαλε στην Ισπανία πριν ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, ήτοι βάση εισφορών υψηλότερη από εκείνη επί της οποίας υπολογίστηκαν οι εισφορές τις οποίες κατέβαλε ο εν λόγω εργαζόμενος στο πλαίσιο της ειδικής συμβάσεως της 1ης Δεκεμβρίου 2007.

32 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunal Superior de Justicia de Galicia (ανώτερο δικαστήριο της Γαλικίας) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αποκλείονται από τη “βάση εισφορών στην Ισπανία που είναι πλησιέστερη χρονικά”, στην οποία παραπέμπει το παράρτημα XI, τίτλος “Ισπανία”, σημείο 2, του κανονισμού 883/2004, οι βάσεις εισφορών που προκύπτουν από την εφαρμογή ισπανικής εσωτερικής νομοθεσίας κατά την οποία ο επαναπατρισθείς διακινούμενος εργαζόμενος, του οποίου οι τελευταίες πραγματικές εισφορές στην Ισπανία ήταν υψηλότερες από τις ελάχιστες βάσεις, δύναται μόνο να συνάψει σύμβαση για τη διατήρηση των εισφορών με τις ελάχιστες βάσεις εισφορών, ενώ, εάν ήταν μη διακινούμενος εργαζόμενος, θα είχε τη δυνατότητα να συνάψει την εν λόγω σύμβαση για [εισφορές με] υψηλότερες βάσεις;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο [πρώτο ερώτημα] και σύμφωνα με το παράρτημα XI, τίτλος “Ισπανία”, σημείο 2, του κανονισμού 883/2004, αποτελεί κατάλληλο διορθωτικό μέτρο, προκειμένου να αποκατασταθεί η ζημία που προκλήθηκε στον διακινούμενο εργαζόμενο, το να ληφθούν υπόψη οι τελευταίες πραγματικές εισφορές στην Ισπανία, δεόντως επικαιροποιημένες, και να θεωρηθεί το χρονικό διάστημα καταβολής εισφορών βάσει της συμβάσεως διατηρήσεως εισφορών ως ουδέτερη περίοδος ή ως παρένθεση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

33 Η Ισπανική Κυβέρνηση προβάλλει ένσταση απαραδέκτου της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, για τον λόγο ότι το αιτούν δικαστήριο εκτίμησε εσφαλμένως τα πραγματικά περιστατικά τα οποία δεν υποβλήθηκαν σε εξέταση κατ’ έφεση, πράγμα που έχει ως συνέπεια ότι ζητείται ερμηνεία άσχετη προς την υφιστάμενη στη διαφορά της κύριας δίκης πραγματική κατάσταση.

34 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που στηρίζεται σε σαφή διάκριση των λειτουργιών μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου. Ομοίως, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβαλλόμενα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται καταρχήν να αποφανθεί (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 10ης Φεβρουαρίου 2011, Haribo Lakritzzen Hans Riegel και Österreichische Salinen, C-436/08 και C-437/08, EU:C:2011:61, σκέψη 41, καθώς και της 22ας Οκτωβρίου 2009, Zurita García και Choque Cabrera, C-261/08 και C-348/08, EU:C:2009:648, σκέψη 34 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

35 Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποφανθεί επί αιτήσεως που υπέβαλε εθνικό δικαστήριο μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβάλλονται (αποφάσεις της 5ης Δεκεμβρίου 2006, Cipolla κ.λπ., C-94/04 και C-202/04, EU:C:2006:758, σκέψη 25, καθώς και της 22ας Σεπτεμβρίου 2016, Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, σκέψη 33).

- 36 Το εν λόγω τεκμήριο λυσιτέλειας δεν μπορεί να ανατραπεί από το γεγονός και μόνον ότι ένας από τους διαδίκους της κύριας δίκης αμφισβητεί ορισμένα πραγματικά περιστατικά, τα οποία είναι κρίσιμα για τον προσδιορισμό του αντικειμένου της διαφοράς, αλλά ως προς τα οποία δεν είναι έργο του Δικαστηρίου να ελέγξει κατά πόσον είναι ακριβή (αποφάσεις της 5ης Δεκεμβρίου 2006, Cipolla κ.λπ., C-94/04 και C-202/04, EU:C:2006:758, σκέψη 26, καθώς και της 22ας Σεπτεμβρίου 2016, Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, σκέψη 34).
- 37 Εν προκειμένω, η Ισπανική Κυβέρνηση και το INSS υποστήριξαν ενώπιον του Δικαστηρίου ότι, αντιθέτως προς τα όσα εκθέτει το αιτούν δικαστήριο, κατά το διάστημα από 1ης Δεκεμβρίου 2007, ημερομηνία συνάψεως της ειδικής συμβάσεως της 1ης Δεκεμβρίου 2007, έως 31 Δεκεμβρίου 2013, ημερομηνία συνταξιοδοτήσεως του J. Crespo Rey, αυτός εξακολουθούσε να εργάζεται και να καταβάλλει εισφορές στην Ελβετία.
- 38 Πλην όμως το ζήτημα αν, κατά το χρονικό σημείο της συνάψεως της ως άνω συμβάσεως, ο J. Crespo Rey είχε επιστρέψει στην Ισπανία ή εξακολουθούσε να εργάζεται και να καταβάλλει εισφορές στην Ελβετία εμπίπτει στο πραγματικό πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης, το οποίο δεν είναι έργο του Δικαστηρίου να ελέγξει.
- 39 Υπό τις συνθήκες αυτές, η προβληθείσα από την Ισπανική Κυβέρνηση ένσταση απαραδέκτου πρέπει να απορριφθεί.

Επί της ουσίας

- 40 Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, στο Δικαστήριο εναπόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα να επιλύσει τη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα ερωτήματα που του υποβάλλονται. Ειδικότερα, αποστολή του Δικαστηρίου είναι να ερμηνεύει όλες τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που έχουν ανάγκη τα εθνικά δικαστήρια προκειμένου να αποφανθούν επί των διαφορών των οποίων έχουν επιληφθεί, ακόμη και όταν οι διατάξεις αυτές δεν αναφέρονται ρητώς στα ερωτήματα τα οποία του υποβάλλουν τα δικαστήρια αυτά (απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2017, Otero Ramos, C-531/15, EU:C:2017:789, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 41 Συνεπώς, έστω και αν, από τυπικής απόψεως, το αιτούν δικαστήριο περιόρισε τα ερωτήματά του στην ερμηνεία του παραρτήματος XI, τίτλος «Ισπανία», σημείο 2, του κανονισμού 883/2004, το γεγονός αυτό δεν εμποδίζει το Δικαστήριο να του παράσχει όλα τα στοιχεία ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης που μπορεί να του είναι χρήσιμα για την εκδίκαση της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί, ασχέτως του αν το αιτούν δικαστήριο έχει αναφερθεί σε αυτά κατά τη διατύπωση των ερωτημάτων του. Συναφώς, στο Δικαστήριο εναπόκειται να συναγάγει, από το σύνολο των στοιχείων που του έχει παράσχει το εθνικό δικαστήριο και ιδίως από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής, τα στοιχεία εκείνα του δικαίου της Ένωσης που χρήζουν ερμηνείας, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της διαφοράς (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2017, Otero Ramos, C-531/15, EU:C:2017:789, σκέψη 40 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 42 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική νομοθεσία συμβιβάζεται με το άρθρο 45 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που η νομοθεσία αυτή υποχρεώνει τον διακινούμενο εργαζόμενο που συνάπτει ειδική σύμβαση με την ισπανική κοινωνική ασφάλιση να καταβάλλει εισφορές με την ελάχιστη βάση εισφορών, με αποτέλεσμα, κατά τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως γήρατος του εργαζομένου αυτού, σύμφωνα με το παράρτημα XI, τίτλος «Ισπανία», σημείο 2, του κανονισμού 883/2004, ο αρμόδιος φορέας να εξομοιώνει την περίοδο την οποία καλύπτει η σύμβαση αυτή με πραγματοποιηθείσα στην Ισπανία περίοδο και να λαμβάνει υπόψη μόνο τις εισφορές τις

οποίες κατέβαλε ο εν λόγω εργαζόμενος δυνάμει της συμβάσεως αυτής, έστω και αν ο εργαζόμενος αυτός, πριν ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, κατέβαλε εισφορές, στην Ισπανία, με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών.

- 43 Σε μια περίπτωση όμως όπως αυτή της κύριας δίκης, η οποία αφορά διακινούμενο εργαζόμενο υπήκοο κράτους μέλους ο οποίος εργάστηκε και κατέβαλε εισφορές επί ορισμένο χρονικό διάστημα στην Ελβετία, η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική νομοθεσία πρέπει να εκτιμηθεί βάσει των διατάξεων της συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων.
- 44 Λαμβανομένων υπόψη των σκέψεων αυτών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με τα ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να συνεξετασθούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν η συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία υποχρεώνει τον διακινούμενο εργαζόμενο που συνάπτει ειδική σύμβαση με την κοινωνική ασφάλιση του κράτους μέλους αυτού να καταβάλλει εισφορές με την ελάχιστη βάση εισφορών, με αποτέλεσμα, κατά τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως γήρατος του ως άνω εργαζομένου, ο αρμόδιος φορέας του εν λόγω κράτους μέλους να εξομοιώνει την περίοδο την οποία καλύπτει η σύμβαση αυτή με περίοδο πραγματοποιηθείσα στο ίδιο αυτό κράτος μέλος και να λαμβάνει υπόψη για τον υπολογισμό αυτό μόνο τις εισφορές που κατέβαλε ο εργαζόμενος στο πλαίσιο της εν λόγω συμβάσεως, μολονότι ο εργαζόμενος αυτός, πριν ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, κατέβαλε εισφορές στο κράτος μέλος αυτό με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών και μολονότι ο μη διακινούμενος εργαζόμενος ο οποίος δεν έχει κάνει χρήση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας και ο οποίος συνάπτει τέτοια σύμβαση έχει την ευχέρεια να καταβάλλει εισφορές με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 45 Καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι ο κανονισμός 883/2004 δεν θεσπίζει κοινό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, αλλά διατηρεί ως έχουν τα διάφορα εθνικά συστήματα και έχει ως μοναδικό σκοπό να εξασφαλίσει τον μεταξύ τους συντονισμό. Συνεπώς, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη διατηρούν την αρμοδιότητα οργανώσεως των συστημάτων τους κοινωνικής ασφάλισης (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 2013, *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 7ης Δεκεμβρίου 2017, *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, σκέψη 38).
- 46 Επομένως, ελλείψει εναρμονίσεως στο επίπεδο της Ένωσης, απόκειται στη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους να καθορίσει, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις για την απόκτηση δικαιωμάτων επί παροχών (αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 2013, *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 7ης Δεκεμβρίου 2017, *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, σκέψη 39).
- 47 Κατά την άσκηση όμως της αρμοδιότητας αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν το δίκαιο της Ένωσης και, ιδίως, τις διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ που αναγνωρίζουν την ελευθερία όλων των πολιτών της Ένωσης να κυκλοφορούν και να διαμένουν στο έδαφος των κρατών μελών (αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 2013, *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 7ης Δεκεμβρίου 2017, *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, σκέψη 40).
- 48 Όπως προκύπτει από το προοίμιο, το άρθρο 1 και το άρθρο 16, παράγραφος 2, της συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, σκοπός της είναι η υλοποίηση, υπέρ των υπηκόων της Ένωσης και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων εντός της επικράτειας των συμβαλλομένων μερών της συμφωνίας αυτής, βάσει των διατάξεων που ισχύουν εντός της Ένωσης,

των οποίων η έννοια πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου (αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2015, Bukovansky, C-241/14, EU:C:2015:766, σκέψη 40, καθώς και της 21ης Σεπτεμβρίου 2016, Radgen, C-478/15, EU:C:2016:705, σκέψη 36).

- 49 Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι στον σκοπό αυτό περιλαμβάνεται, δυνάμει του άρθρου 1, στοιχεία α' και δ', της εν λόγω συμφωνίας, και η παροχή στους υπηκόους αυτούς, μεταξύ άλλων, δικαιώματος εισόδου, διαμονής, προσβάσεως σε μισθωτή οικονομική δραστηριότητα καθώς και των ίδιων συνθηκών διαβίωσης, απασχολήσεως και εργασίας με εκείνες που παρέχονται στους ημεδαπούς (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2016, Radgen, C-478/15, EU:C:2016:705, σκέψη 37).
- 50 Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 8, στοιχείο α', της συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων διευκρινίζει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη ρυθμίζουν, σύμφωνα με το παράρτημα II της συμφωνίας αυτής, τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως με σκοπό να εξασφαλίσουν την ισότητα μεταχείρισης.
- 51 Το άρθρο 9 του παραρτήματος I της συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, που φέρει τον τίτλο «Ισότητα μεταχείρισης», εγγυάται την εφαρμογή της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων που διατυπώνεται στο άρθρο 2 της συμφωνίας αυτής στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων (αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2015, Bukovansky, C-241/14, EU:C:2015:766, σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 21ης Σεπτεμβρίου 2016, Radgen, C-478/15, EU:C:2016:705, σκέψη 40).
- 52 Όσον αφορά την υπόθεση της κύριας δίκης, επισημαίνεται ότι προκύπτει, υπό την επιφύλαξη της εξακριβώσεως την οποία πρέπει να διενεργήσει συναφώς το αιτούν δικαστήριο, ότι ο J. Crespo Rey έκανε χρήση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας ασκώντας μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος της Ελβετίας. Συνεπώς, ο J. Crespo Rey εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και μπορεί επομένως να επικαλεστεί την εν λόγω συμφωνία έναντι του κράτους καταγωγής του.
- 53 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι η περίοδος αναφοράς για τον υπολογισμό της συντάξεως γήρατος του J. Crespo Rey είναι, σύμφωνα με την πέμπτη μεταβατική διάταξη του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως, η περίοδος από 1ης Ιανουαρίου 1998 έως 31 Δεκεμβρίου 2013.
- 54 Από τα εκτεθέντα πραγματικά περιστατικά, όπως υπενθυμίζονται στη σκέψη 23 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει ότι ο J. Crespo Rey συνήψε την ειδική σύμβαση της 1ης Δεκεμβρίου 2007, δυνάμει της οποίας κατέβαλε εισφορές με την ελάχιστη βάση εισφορών έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013.
- 55 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, η σύναψη από τον J. Crespo Rey της ειδικής συμβάσεως της 1ης Δεκεμβρίου 2007 είχε ως συνέπεια το INSS, κατά τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως γήρατος του J. Crespo Rey, να στηριχθεί στην ελάχιστη βάση εισφορών.
- 56 Συγκεκριμένα, προκειμένου να ορίσει την εφαρμοστέα βάση εισφορών για την περίοδο αυτή, το INSS έλαβε υπόψη, σύμφωνα με το παράρτημα XI, τίτλος «Ισπανία», σημείο 2, του κανονισμού 883/2004, τις πραγματικές εισφορές του J. Crespo Rey κατά τα έτη πριν από την καταβολή της τελευταίας εισφοράς υπέρ της κοινωνικής ασφαλίσεως, ήτοι τις ελάχιστες εισφορές τις οποίες αυτός κατέβαλε κατ' εφαρμογήν της ειδικής συμβάσεως της 1ης Δεκεμβρίου 2007.
- 57 Ως προς το διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 1998 έως 30 Νοεμβρίου 2007, κατά το οποίο ο J. Crespo Rey εργάστηκε στην Ελβετία αλλά δεν είχε ακόμη συνάψει τη σύμβαση αυτή, το INSS έλαβε υπόψη, σύμφωνα με το παράρτημα XI, τίτλος «Ισπανία», σημείο 2, του κανονισμού 883/2004, τη βάση εισφορών στην Ισπανία που ήταν πλησιέστερη χρονικά στις περιόδους αναφοράς. Το INSS θεώρησε συναφώς ότι αυτή ήταν η βάση εισφορών του Δεκεμβρίου του 2007, ήτοι, και στην περίπτωση αυτή, η ελάχιστη βάση εισφορών με την οποία ο J. Crespo Rey κατέβαλε τις εισφορές του στο πλαίσιο της εν λόγω συμβάσεως.

- 58 Συνεπώς, η εξομοίωση από το INSS της περιόδου την οποία καλύπτει η ειδική σύμβαση της 1ης Δεκεμβρίου 2007 με πραγματοποιηθείσα στην Ισπανία περίοδο εργασίας είχε ως αποτέλεσμα να ληφθεί υπόψη, κατά τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως γήρατος του J. Crespo Rey, μόνον η ελάχιστη βάση εισφορών με την οποία αυτός κατέβαλε τις εισφορές του στο πλαίσιο της εν λόγω συμβάσεως.
- 59 Επισημαίνεται, συναφώς, ότι από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, πριν ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας και πριν συνάψει την ειδική σύμβαση της 1ης Δεκεμβρίου 2007, ο J. Crespo Rey κατέβαλε εισφορές στο ισπανικό καθεστώς κοινωνικής ασφάλισως με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών που εφαρμόστηκε στο πλαίσιο της εν λόγω συμβάσεως.
- 60 Πλην όμως, κατά το άρθρο 15, παράγραφος 4, της υπουργικής αποφάσεως του 2003, ο διακινούμενος εργαζόμενος δεν είναι ελεύθερος να εξακολουθήσει να καταβάλλει εισφορές με υψηλότερες βάσεις στο πλαίσιο της ειδικής συμβάσεως, δεδομένου ότι, στο πλαίσιο μιας τέτοιας συμβάσεως, το ύψος των εισφορών αυτών καθορίζεται υποχρεωτικώς σύμφωνα με την ελάχιστη βάση εισφορών η οποία προβλέπεται από το γενικό καθεστώς της ισπανικής κοινωνικής ασφάλισως.
- 61 Κατά συνέπεια, στις περιπτώσεις στις οποίες, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο διακινούμενος εργαζόμενος, πριν ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας και πριν συνάψει ειδική σύμβαση, κατέβαλε εισφορές με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών στην κοινωνική ασφάλιση του οικείου κράτους μέλους, οι εισφορές τις οποίες κατέβαλε ο εργαζόμενος αυτός στο πλαίσιο της συμβάσεως την οποία συνήψε δεν αντιστοιχούν προς εκείνες τις οποίες θα είχε πράγματι καταβάλει αν είχε εξακολουθήσει να ασκεί υπό τις ίδιες συνθήκες τη δραστηριότητά του στο εν λόγω κράτος μέλος.
- 62 Υπογραμμίζεται εξάλλου ότι το INSS και η Ισπανική Κυβέρνηση δέχθηκαν, στις γραπτές παρατηρήσεις τους καθώς και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική νομοθεσία δεν επιβάλλει τέτοια υποχρέωση στους μη διακινούμενους εργαζομένους οι οποίοι δεν έκαναν χρήση του δικαιώματός τους ελεύθερης κυκλοφορίας και κατά συνέπεια πραγματοποιούν το σύνολο της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους στην Ισπανία. Ειδικότερα, οι μη διακινούμενοι εργαζόμενοι έχουν την ευχέρεια να καταβάλλουν εισφορές με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών.
- 63 Συνεπώς, υποχρεώνοντας τους διακινούμενους εργαζομένους που συνάπτουν ειδική σύμβαση να καταβάλλουν εισφορές υπολογιζόμενες επί της ελάχιστης βάσεως εισφορών, η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική νομοθεσία εισάγει διαφορετική μεταχείριση ικανή να περιαγάγει τους διακινούμενους εργαζομένους σε μειονεκτική θέση έναντι των μη διακινούμενων εργαζομένων που έχουν πραγματοποιήσει το σύνολο της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους στο οικείο κράτος μέλος.
- 64 Το INSS και η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζουν συναφώς ότι η σύναψη ειδικής συμβάσεως έχει σκοπό να καταστήσει δυνατό για τον διακινούμενο εργαζόμενο να αποφύγει να υποστεί μείωση του ποσού της ισπανικής συντάξεως γήρατος λόγω της ασκήσεως του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας.
- 65 Διαπιστώνεται όμως ότι, σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, ο διακινούμενος εργαζόμενος που συνάπτει ειδική σύμβαση στην πραγματικότητα μπορεί να υποστεί μη αμελητέα μείωση του ποσού της συντάξεως γήρατος, δεδομένου ότι, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 59 της παρούσας αποφάσεως, κατά τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως αυτής λαμβάνονται υπόψη μόνον οι εισφορές τις οποίες ο εργαζόμενος αυτός κατέβαλε στο πλαίσιο της εν λόγω συμβάσεως, ήτοι εισφορές υπολογιζόμενες επί της ελάχιστης βάσεως εισφορών.
- 66 Πρέπει να προστεθεί ότι τα πράγματα θα είχαν διαφορετικά αν ο εν λόγω εργαζόμενος, αφού είχε ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, είχε καταβάλει εισφορές αποκλειστικώς σε άλλο κράτος μέλος, χωρίς να συνάψει ειδική σύμβαση.

- 67 Ειδικότερα, το παράρτημα XI, τίτλος «Ισπανία», σημείο 2, του κανονισμού 883/2004 προβλέπει ότι, κατά τον υπολογισμό του βασικού ποσού της συντάξεως του διακινούμενου εργαζομένου, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, για τις περιόδους τις οποίες αυτός πραγματοποίησε σε άλλα κράτη μέλη, «η βάση εισφορών στην Ισπανία που είναι πλησιέστερη χρονικά στις περιόδους αναφοράς».
- 68 Συνεπώς, σε μια περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, στην οποία ο οικείος εργαζόμενος, πριν ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, κατέβαλε εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση του οικείου κράτους μέλους με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών, εφαρμοστέα βάση εισφορών για τον υπολογισμό του ποσού της συντάξεως γήρατος θα ήταν η τελευταία εισφορά που καταβλήθηκε από τον εν λόγω εργαζόμενο στο κράτος μέλος αυτό, ήτοι βάση εισφορών υψηλότερη από την προβλεπόμενη από την ειδική σύμβαση ελάχιστη βάση εισφορών.
- 69 Ως εκ τούτου, εθνική νομοθεσία όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία υποχρεώνει τον διακινούμενο εργαζόμενο που συνάπτει ειδική σύμβαση με την κοινωνική ασφάλιση του οικείου κράτους μέλους να καταβάλλει εισφορές με την ελάχιστη βάση εισφορών, έστω και αν αυτός, πριν ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, κατέβαλε εισφορές στο κράτος αυτό με βάσεις εισφορών υψηλότερες από την ελάχιστη βάση, με αποτέλεσμα, κατά τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως γήρατος του εν λόγω εργαζομένου, ο αρμόδιος φορέας του οικείου κράτους μέλους να εξομοιώνει την περίοδο την οποία καλύπτει η σύμβαση αυτή με περίοδο πραγματοποιηθείσα στο έδαφός του και να λαμβάνει υπόψη για τον υπολογισμό αυτό μόνο τις ελάχιστες εισφορές που καταβλήθηκαν από τον εργαζόμενο κατ'εφαρμογήν της εν λόγω συμβάσεως, είναι ικανή να περιαγάγει έναν τέτοιο εργαζόμενο σε μειονεκτική θέση έναντι εκείνων που πραγματοποίησαν το σύνολο της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους στο εν λόγω κράτος μέλος.
- 70 Στο μέτρο που το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ποιες συνέπειες πρέπει να αντλήσει από την ενδεχόμενη έλλειψη συμβατότητας της εθνικής νομοθεσίας προς το δίκαιο της Ένωσης, υπενθυμίζεται ότι η αρχή της σύμφωνης ερμηνείας επιβάλλει στα εθνικά δικαστήρια να πράττουν ό,τι είναι δυνατό στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο του εσωτερικού δικαίου και εφαρμόζοντας τις αναγνωρισμένες από το δίκαιο αυτό μεθόδους ερμηνείας, προκειμένου να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης και να καταλήγουν σε λύση σύμφωνη προς τον σκοπό που επιδιώκει το εν λόγω δίκαιο (απόφαση της 13ης Ιουλίου 2016, Röpperl, C-187/15, EU:C:2016:550, σκέψη 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 71 Βεβαίως, η αρχή αυτή της σύμφωνης με το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας του εθνικού δικαίου υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς. Συγκεκριμένα, η υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να λαμβάνει υπόψη το περιεχόμενο του δικαίου της Ένωσης κατά την ερμηνεία και εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του εσωτερικού δικαίου οριοθετείται από τις γενικές αρχές του δικαίου και δεν μπορεί να αποτελέσει έρεισμα για την *contra legem* ερμηνεία του εθνικού δικαίου (απόφαση της 13ης Ιουλίου 2016, Röpperl, C-187/15, EU:C:2016:550, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 72 Αν η σύμφωνη αυτή ερμηνεία δεν είναι δυνατή, το εθνικό δικαστήριο έχει υποχρέωση να εφαρμόσει πλήρως το δίκαιο της Ένωσης και να προστατεύσει τα δικαιώματα τα οποία το δίκαιο αυτό χορηγεί στους ιδιώτες, αφήνοντας εν ανάγκη ανεφάρμοστη κάθε εθνική διάταξη στο μέτρο που η εφαρμογή της, υπό τις συνθήκες της συγκεκριμένης υποθέσεως, θα οδηγούσε σε αποτέλεσμα αντίθετο προς το δίκαιο της Ένωσης (απόφαση της 13ης Ιουλίου 2016, Röpperl, C-187/15, EU:C:2016:550, σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 73 Όταν το εθνικό δίκαιο, κατά παραβίαση του δικαίου της Ένωσης, προβλέπει διαφορετική μεταχείριση μεταξύ διαφόρων ομάδων προσώπων, τα μέλη της ομάδας που υφίσταται δυσμενή μεταχείριση πρέπει να αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο και να υπόκεινται στο ίδιο καθεστώς με τους λοιπούς ενδιαφερομένους. Το καθεστώς που έχει εφαρμογή στα μέλη της ευνοούμενης ομάδας παραμένει, ελλείψει ορθής εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, το μόνο προσήκον σύστημα αναφοράς (απόφαση της 13ης Ιουλίου 2016, Röpperl, C-187/15, EU:C:2016:550, σκέψη 46 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 74 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής και όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 63 της παρούσας αποφάσεως, οι μη διακινούμενοι εργαζόμενοι που συνάπτουν ειδική σύμβαση έχουν την ευχέρεια να καταβάλλουν εισφορές με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών. Επομένως, αυτό το νομικό πλαίσιο συνιστά ένα τέτοιο προσήκον σύστημα αναφοράς.
- 75 Βεβαίως, στο επιληφθέν της διαφοράς δικαστήριο εναπόκειται να καθορίσει τα μέσα του εσωτερικού δικαίου που είναι τα πλέον κατάλληλα για να εξασφαλισθεί η ίση μεταχείριση των διακινούμενων και των μη διακινούμενων εργαζομένων. Πλην όμως υπογραμμίζεται, συναφώς, ότι ο σκοπός αυτός θα μπορούσε καταρχήν να επιτευχθεί με το να παρασχεθεί μια τέτοια ευχέρεια και στους διακινούμενους εργαζομένους που συνάπτουν ειδική σύμβαση και με το να επιτραπεί στους εργαζομένους αυτούς να καταβάλλουν αναδρομικώς εισφορές με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών και, συνακόλουθα, να προβάλουν τα δικαιώματά τους σε σύνταξη γήρατος επί των νέων αυτών βάσεων.
- 76 Βάσει του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία υποχρεώνει τον διακινούμενο εργαζόμενο που συνάπτει ειδική σύμβαση με την κοινωνική ασφάλιση του κράτους μέλους αυτού να καταβάλλει εισφορές με την ελάχιστη βάση εισφορών, με αποτέλεσμα, κατά τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως γήρατος του ως άνω εργαζομένου, ο αρμόδιος φορέας του εν λόγω κράτους μέλους να εξομοιώνει την περίοδο την οποία καλύπτει η σύμβαση αυτή με περίοδο πραγματοποιηθείσα στο ίδιο αυτό κράτος μέλος και να λαμβάνει υπόψη για τον υπολογισμό αυτό μόνο τις καταβληθείσες στο πλαίσιο της εν λόγω συμβάσεως εισφορές, μολοντί ο εν λόγω εργαζόμενος, πριν ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, κατέβαλε εισφορές στο οικείο κράτος μέλος με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών και μολοντί ο μη διακινούμενος εργαζόμενος ο οποίος δεν έχει κάνει χρήση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας και ο οποίος συνάπτει τέτοια σύμβαση έχει την ευχέρεια να καταβάλλει εισφορές με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 77 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφαινεται:

Η συναφθείσα μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, η οποία υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 21 Ιουνίου 1999, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία υποχρεώνει τον διακινούμενο εργαζόμενο που συνάπτει ειδική σύμβαση με την κοινωνική ασφάλιση του κράτους μέλους αυτού να καταβάλλει εισφορές με την ελάχιστη βάση εισφορών, με αποτέλεσμα, κατά τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως γήρατος του ως άνω εργαζομένου, ο αρμόδιος φορέας του εν λόγω κράτους μέλους να εξομοιώνει την περίοδο την οποία καλύπτει η σύμβαση αυτή με περίοδο πραγματοποιηθείσα στο ίδιο αυτό κράτος μέλος και να λαμβάνει υπόψη για τον υπολογισμό αυτό μόνο τις καταβληθείσες στο πλαίσιο της εν λόγω συμβάσεως εισφορές, μολοντί ο εν λόγω εργαζόμενος, πριν ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, κατέβαλε εισφορές στο οικείο κράτος μέλος με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών και μολοντί ο μη διακινούμενος εργαζόμενος ο οποίος δεν έχει κάνει χρήση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας και ο οποίος συνάπτει τέτοια σύμβαση έχει την ευχέρεια να καταβάλλει εισφορές με βάσεις υψηλότερες από την ελάχιστη βάση εισφορών.

(υπογραφές)